

Cikkismertetés: Eszközök az egészségműveltség mérésére az általános populációban – rendszerezett szakirodalmi áttekintés

Article review: Assessment Tools for Health Literacy among the General Population: A Systematic Review

Ismertető: Varga Szabolcs ✉
Debreceni Egyetem Népegészségügyi Kar Megelőző Orvostani Intézet

Ismertetett cikk: Hongyan L, Huan Z, Yang S, et al. Assessment Tools for Health Literacy among the General Population: A Systematic Review. *Int J Environ Res Public Health*. 2018;15:1711. doi: [10.3390/ijerph15081711](https://doi.org/10.3390/ijerph15081711)

Beküldve: 2019. 02. 22.
doi: 10.24365/ef.v60i2.427

Kulcsszavak: egészségműveltség; általános populáció; mérőeszköz

Keywords: health literacy; general population; assessment tool

Az ismertetett review cikk az általános populációban egészségműveltség mérésére alkalmazott eszközöket mutatja be. A szerzők kifejtik, hogy az egészségműveltség „az emberek kognitív és szociális készsége, amely meghatározza az egyének motivációját és az egyének képességét, amely segítségével hozzáférnek, megértik és felhasználják azokat az információkat, amelyek elősegítik és fenntartják jó egészségüket”. Az egészségi állapot egyik fontos determinánsa, ezért fejlesztése az egyik legalapvetőbb, leggazdaságosabb és leghatékonyabb módja az egészségfejlesztésnek, így mérőeszközök módosítása is nélkülözhetetlen. A 2003-as „National Assessment of Adult Literacy” felmérés kimutatta, hogy az USA-ban a felnőtt lakosság 14%-ának alacsony az egészségműveltségi szintje. 2006-ban az Ausztrál Statisztikai Hivatal kutatása szerint az ausztrál felnőtt lakosság 60%-ának, az első európai egészségműveltség felmérés eredményei alapján pedig az európai lakosság 47%-ának

alacsony az egészségműveltsége. Kínában ugyanez az arány 91,2%. Az alacsony szintű vagy nem megfelelő egészségműveltség mára világméretű közegészségügyi problémává vált.

A rendszerezett szakirodalmi áttekintés során a PRISMA protokollt alkalmazták a szerzők. A folyóiratcikkek eléréséhez a Pubmed, Embase és a Web of Science adatbázisokat használták, hogy a 2010. január 10-ig publikált, az egészségműveltséget általános populációban mérő eszközöket összegyűjtsék. A kereséshez a „health literacy” keresőkulcsot alkalmazták. Azokat a publikációkat választották ki, amelyek megfeleltek a következő kritériumoknak: (1) kifejlesztettek és validáltak egy egészségműveltséget mérő eszközt, (2) a 15 évnél idősebb, általános populációban alkalmazták azt. A mérőeszközök minőségének értékelését és a szakirodalom szűrését két független kutató végezte az előre meghatározott bekerülési kritériumok alapján. A kutatás során alkalmazott minőségértékelés

a SURGE (Survey Criterium Guidelines) alapján történt, így 11 folyóiratcikk került további feldolgozásra.

Minden mérőeszköz kérdőív formájában méri az egészségműveltséget. A skálák fejlesztésének általános, többlépcsős folyamata a következő stádiumokból állt: itemek kidolgozása, előzetes tesztelés és az olvashatóság értékelése. A folyamat módszertani megoldásai különböztek az egyes eszközök esetében. A válaszadási arányok 61% és 99,5% közöttiek voltak, a mintanagyságok is jelentős eltéréseket mutattak, 99-13,646 tartományban. A skálák belső konzisztenciája elfogadható mértékű

volt minden esetben, azonban egyes alskáláknál már születtek gyengébb eredmények. [1. táblázat] A cikk megállapítása szerint az a trend figyelhető meg, hogy folyamatosan jelennek meg azok az új mérőeszközök, melyek multidimenzionálisan és széleskörűen mérik az egészségműveltséget. A mérésbe bevont dimenziók tekintetében azonban egyértelmű konszenzus nem alakult ki. A szerzők deklarált célja az volt, hogy bemutassák ezeket a különböző megközelítéseket, ezzel hozzájárulva az egészségműveltség átfogóbb és hatékonyabb kutatásához.

TANULSÁGOK A HAZAI SZAKEMBEREK SZÁMÁRA

A cikk legfontosabb tanulsága, hogy az alacsony egészségműveltség világméretű problémává vált, ezért kutatása fontos népegészségügyi téma. E terület mérésére mára már igen sokszínű, folyamatosan bővülő módszertani eszköztár áll rendelkezésre.

1. táblázat: Az egészségműveltség skálák áttekintése

Szerző és kiadás éve	Skála neve	Ország	Mintanagyság	Tárgykörök és itemek száma	Válaszadási arány	Chronbach Alfa
Pleasant, A., 2008	Public Health Literacy Knowledge Scale	USA	829	13/17	75%	0,80
O'Connor, M., 2015	Mental Health Literacy Scale	Ausztrália	372	7/35	nincs adat	0,80
Schrauben, S.J., 2017	Zambia's Health Literacy Scale	Zambia	13,646	4/15	nincs adat	0,68
Jordan, J.E., 2013	Health Literacy Management Scale	Ausztrália	542	8/29	61%	>0,82
McCormack, L, 2010	Health Literacy Skills Instrument	USA	1559	5/25	71%	0,86
Haghdoost, A.A., 2015	Iranian Health Literacy Questionnaire	Irán	1080	10/36	91%	0,71-0,96
Chinn, D., 2013	All Aspects of Health Literacy Scale	Egyesült Királyság	146	3/14	nincs adat	0,75
Suka, M., 2013	14-item Health Literacy Scale	Japán	1507	3/14	96,4-99,5%	0,83
Tsai, T.I., 2011	Mandarin Health Literacy Scale	Kína	323	5/50	72,1%	0,97
Sørensen, K., 2013	European Health Literacy Survey Questionnaire	Hollandia	99	12/47	95%	0,51-0,91
Intarakamhang, U., 2016	ABCDE	Thaiföld	4401	8/64	97,8%	0,61-0,91